

**AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ÉS AZ EURÓPAI KÜLÜGYI SZOLGÁLAT VÁLASZAI AZ
EURÓPAI SZÁMVEVŐSZÉK KÜLÖNJELENTÉSÉRE
„A NAGYFOKÚ KORRUPCIÓ CSÖKKENTÉSE UKRAJNÁBAN: SZÁMOS UNIÓS
KEZDEMÉNYEZÉS ELLENÉRE AZ EREDMÉNYEK MÉG MINDIG NEM
KIELEGÍTŐEK”**

ÖSSZEFOGLALÁS

I. A méltóság forradalma óta az EU jelentős politikai tőkét és erőforrásokat fordított az Ukrajnával kapcsolatos korrupcióellenes menetrend folytatására. Ukrajna egyes területeken jelentős eredményeket ért el, más területeken azonban ez még mindig nem sikerült.

II. A korrupció fogalma sem általános értelemben, sem az alkategóriái szintjén nincs meghatározva. A korrupció elleni küzdelem terén Ukrajnával folytatott munkája során az EU a dokumentumaiban nem a „nagyfokú korrupció” kifejezést használta, hanem az általánosabb „magas szinten elkövetett korrupció” fogalmat.

III. A korrupció összetett társadalmi jelenségét nem lehet lineárisan, egyetlen egyedi stratégiával kezelni. Többdimenziós megközelítésre van szükség. A korrupció elleni küzdelem holisztikus, átfogó megközelítése valóban globálisan elismert gyakorlat¹.

Az EU négy fő irányvonal mentén közelítette meg a korrupció felszámolását:

Először is, ami a megelőzést illeti, a makroszintű pénzügyi támogatási programok, a költségvetés-támogatás és a vízumliberalizációs cselekvési terv révén az EU megkövetelte, hogy különböző ágazatokban a verseny bevezetésre kerüljön. Ez a lépés jelentősen korlátozta és visszaszorította a magas szinten elkövetett korrupció lehetőségeit az árfolyam, az egészségügy, a versenypolitika, a közbeszerzés és az állami tulajdonú vállalatok irányítása tekintetében, például a gáz- és a bankszektorban.

Másodsor, az EU nemzetközi partnereivel együtt jelentős szerepet játszott a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelem jogi és intézményi alapjának ösztönzésében és megteremtésében: Ukrajna olyan általános vagy nyilatkozati rendszert vezetett be, amely a legátfogóbbak közé tartozik, és korrupcióellenes fellépésre szakosodott intézményeket hozott létre. Ezek a következők: Ukrán Nemzeti Korrupcióellenes Iroda (NABU), Szakosodott Korrupcióellenes Ügyészség (SAPO), Legfelsőbb Korrupcióellenes Bíróság (HACC), valamint a Nemzeti Korrupciómegelőzési Ügynökség (NACP). Az EU a folyamatban lévő programjain keresztül szakértői támogatást és kapacitásépítést biztosított ezeknek az intézményeknek, amelyek a Covid19-világjárvány okozta eljárási nehézségek ellenére hiteles eredményeket értek el az összetett, magas szinten elkövetett korrupciós ügyekben.

Harmadszor, az EU központi és regionális szinten egyaránt jelentős erőfeszítéseket tett az élénk civil társadalom, az oknyomozó újságírás és média, valamint a feddhetetlenség kultúráját támogató vállalkozások megerősítése érdekében.

---

¹ Lásd például: az ENSZ korrupció elleni egyezménye és a technikai útmutatók; A korrupcióellenes európai partnerek korrupcióellenes hatóságokra vonatkozó 2011. évi szabványai; Az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportjának 2019. évi éves tevékenységi jelentése; 2018 OECD Strategic Approach to Combatting Corruption (2018 OECD A korrupció elleni küzdelem stratégiai megközelítése).

Negyedszer, az EU határozottan támogatta az ügyészégi reformokat, többek között az ügyészek valamennyi szinten történő tanúsítása révén, valamint a folyamatban lévő, szélesebb körű igazságügyi reformot. Mindezek az elemek kulcsfontosságúak a magas szinten elkövetett korrupció kezelésére irányuló többdimenziós uniós megközelítés szempontjából.

IV. Az Ukrajnával kapcsolatos legfontosabb uniós dokumentumok következetesen kiemelik, hogy a korrupció elleni küzdelem a szerepvállalás kulcsfontosságú területe három fontos dimenzióban: először, a folyamatos *szakpolitikai párbeszéd* útján, a korrupció elleni küzdelmet magas szintű kötelezettségvállalások (pl. csúcstalálkozók, magas szintű látogatások) szintjére emelésével, valamint technikai találkozók és olyan kulcsfontosságú dokumentumok révén, mint a társulási megállapodás és a 2018–2020-as időszakra szóló egységes uniós támogatási keret. másodsor, *politikai eszközök*, például a makroszintű pénzügyi támogatások és az állami költségvetés-támogatási programok feltételrendszere, valamint a vízumliberalizációs cselekvési terv útján. harmadszor, a korrupcióellenes és igazságügyi reformokhoz támogatást nyújtó *programozás* részeként.

Konkréten, számos uniós makroszintű pénzügyi támogatási program feltételeket határozott meg a következők tekintetében: a korrupcióellenes intézmények, többek között a Korrupcióellenes Legfelsőbb Bíróság létrehozása; a magas rangú tisztviselők vagyonynyilatkozatainak ellenőrzése; verseny bevezetése a bankszektorban és az energiaágazatban, különösen a gázszektorban; a bírósági végrehajtás egyszerűsítése; a korrupcióellenes ügynökségek vezetőinek kiválasztása; valamint a NABU és a SAPO e-ügykezelési rendszerének működőképessé tétele. A vízummentesség-felfüggesztési mechanizmusról szóló jelentések rendszeresen hivatkoznak a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelemre, valamint arra, hogy biztosítani kell az ilyen típusú korrupció elleni küzdelemmel megbízott intézmények függetlenségét és hatékonyságát.

Hasonlóképpen, az uniós korrupcióellenes kezdeményezés 1. és 2. szakaszának programozási dokumentumai számos hivatkozást tartalmaznak a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelemre, és ezt az államépítési szerződésben is kifejezetten megemlítették (az első várt eredmény a következő volt: „komoly előrelépés a korrupció elleni küzdelem terén a magas szinten elkövetett korrupciós bűncselekményekkel foglalkozó szakosodott korrupcióellenes nyomozó ügynökség létrehozása és hatékony működésének biztosítása révén [...]”) és a 2015. évi társulási menetrend.

V. A méltóság forradalma óta az átláthatóság és az oknyomozó újságírási tevékenység jelentős növekedése hozzájárult ahhoz, hogy a lakosság egyre inkább negatívan ítéli meg a társadalmi visszasságokat. Ez pedig hatással van a korrupcióérzékelési indexek, például a Transparency International index megbízhatóságára.

VII. Az EU határozottan támogatta a szélesebb körű igazságügyi reformtörekvéseket, valamint a teljes korrupcióellenes struktúra kiépítését. A fent említett korrupcióellenes intézményekbe vetett bizalom viszonylag magas fokú, és ezek az intézmények már számos ügyet feltártak, ami gyakran büntetőítéletekhez vezetett. Ezt a bizalmat azonban befolyásolják azok a nemzeti és regionális médiavállalatok, amelyek egyéni érdekcsoportok tulajdonában állnak, és közülük többekkel szemben korrupcióellenes vizsgálat folyik.

A korrupcióellenes intézmények létrehozásának célja egy olyan speciális intézményi keret létrehozása volt, amely a rendes büntető igazságszolgáltatási láncsal párhuzamosan működik, mert ez utóbbi nem volt hajlandó/nem volt képes kezelni a korrupciós ügyeket. Erre a legjobb, közismert példa a Kijevi Közigazgatási Kerületi Bíróság, amely következetesen a korrupciós gyakorlatok elleni küzdelmet akadályozó ítéleteket hozott. Jelenleg Zelenszkij elnök olyan törvényt iktatott be, amely megszüntetné ezt a bíróságot, és joghatóságát egy másik igazságügyi szervre ruházná át.

Az igazságügy és az igazságügyi irányítás terén végrehajtott reformok által nem érintett területekről feltételezhető, hogy némi befolyást gyakorolnak a szakosodott korrupcióellenes intézményekre, bár számos biztosíték létezik az ilyen kockázatok enyhítésére. Bár a független korrupcióellenes intézmények már teljes mértékben működőképesek és eredményeket mutatnak fel, az EU ezzel párhuzamosan támogatja az igazságügyi és polgári biztonsági ágazat átfogó reformját.

VIII. Az ukrán parlament elfogadta a NABU és a SAPO elektronikus ügykezelési rendszere (az EU MFA V egyik feltétele) elindításának jogalapját. Ez megnyitja az utat a teljes büntető igazságszolgáltatási lánc digitalizálása előtt, ami növeli az átláthatóságot és a hatékonyságot.

A PRAVO-Justice projekt (4. elem) az adatbázisok interoperabilitásának és a nyilvántartások megbízhatóságának kérdésével foglalkozik.

IX. Ukrajna nemzetközi partnerei között példaértékű a koordináció szintje, beleértve a feltételeltséget is. Ez volt a helyzet a korrupcióellenes struktúra, az ágazati korrupcióellenes reformok, valamint az ügyészség és az igazságügy reformja esetében.

X. Általánosan elismert tény, hogy a területen dolgozó szakemberek és tudósok továbbra is korlátokkal és ismétlődő kihívásokkal szembesülnek, amikor meg akarják állapítani a korrupció szintjének változását, valamint azt, hogy a korrupció elleni erőfeszítések terén történt haladásnak van-e hatása. Az OECD korrupcióellenes hálózata a korrupció elleni küzdelemre irányuló uniós feddhetetlenségi programon keresztül nagyon részletes korrupcióellenes teljesítménymutatókat vizsgál, amelyeket több országban, többek között Ukrajnában tesztelnek. E területen azonban – a korrupció közvetlen mérésének nehézsége miatt – a probléma továbbra is összetett, és az előrehaladás lassú. A jelenlegi tendencia az, hogy gyakran kontextusfüggő, ugyanakkor megfigyelhetőbb és érdemibb közvetett mutatók segítségével végzett indirekt mérésekre támaszkodnak.

XI. Lásd alább a Bizottságnak a Számvevőszék ajánlásaira adott válaszait.

BEVEZETÉS

05. A korrupció fogalma sem általános értelemben, sem az alkategóriái szintjén nincs meghatározva. A korrupció elleni küzdelem terén Ukrajnával folytatott munkája során az EU a dokumentumaiban nem a „nagyfokú korrupció” kifejezést használta, hanem az általánosabb „magas szinten elkövetett korrupció” fogalmat.

12. Az EU a korrupció felszámolására irányuló megközelítés kidolgozásakor Ukrajna sajátosságaihoz igazodott. Jelenleg más országokban is alkalmazzák ugyanezt. A megközelítés magában foglalja a verseny ösztönzését a gazdaság különböző ágazataiban, korlátozva ezzel a korrupció előfordulásának lehetőségét.

ÉSZREVÉTELEK

22. A nagyfokú korrupció kiváltó okai általánosan ismertek, vagyis azokat a bíróságok „közismert ténynek” tekintik, amely nem igényel bizonyítást. Számos bizonyíték van olyan tanulmányokra, amelyek kibővítik a nagyfokú korrupció kiváltó okait. Az uniós szolgálatok az Ukrajnának történő technikai segítségnyújtás programozása előtt tanulmányokat rendeltek meg, és számos hiteles forrást használtak fel, többek között találkozót, nyilvános/média/hivatalos információkat és statisztikákat.

24. Az Ukrajnával kapcsolatos legfontosabb uniós dokumentumok következetesen kiemelik, hogy a korrupció elleni küzdelem a szerepvállalás kulcsfontosságú területe három fontos dimenzióban: először, a folyamatos szakpolitikai párbeszéd útján, a korrupció elleni küzdelmet magas szintű

kötelezettségvállalások (pl. csúcstalálkozók, magas szintű látogatások) szintjére emelésével, valamint technikai találkozók és olyan kulcsfontosságú dokumentumok révén, mint a társulási megállapodás és a 2018–2020-as időszakra szóló egységes uniós támogatási keret. másodsor, politikai eszközök, például a makroszintű pénzügyi támogatások és az állami költségvetés-támogatási programok feltételrendszere, valamint a vízumliberalizációs cselekvési terv útján. harmadszor, a korrupcióellenes és igazságügyi reformokhoz támogatást nyújtó programozás részeként.

Konkréten, számos uniós makroszintű pénzügyi támogatási program feltételeket határozott meg a következők tekintetében: a korrupcióellenes intézmények, többek között a Korrupcióellenes Legfelsőbb Bíróság létrehozása; a magas rangú tisztviselők vagyonynyilatkozatainak ellenőrzése; verseny bevezetése a bankszektorban és az energiaágazatban, különösen a gázszektorban; a bírósági végrehajtás egyszerűsítése; a korrupcióellenes ügynökségek vezetőinek kiválasztása; valamint a NABU és a SAPO e-ügykezelési rendszerének működőképessé tétele. A vízummentesség-felfüggesztési mechanizmusról szóló jelentések rendszeresen hivatkoznak a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelemre, valamint arra, hogy biztosítani kell az ilyen típusú korrupció elleni küzdelemmel megbízott intézmények függetlenségét és hatékonyságát.

26. A Bizottság a korrupció elleni küzdelmet valóban többdimenziós módon kezelte. Ebből következően az EU négy fő irányvonal mentén közelítette meg a korrupció felszámolását: a korrupció mozgásterének megszüntetése feltételenség és szakpolitikai párbeszéd útján, független korrupcióellenes intézmények létrehozása és kapacitásépítése, a civil társadalom és az oknyomozó média támogatása, valamint igazságügyi/ügyészi reform.

27. A korrupció összetett társadalmi jelenségét többdimenziós módon kell kezelni. A korrupció elleni küzdelem holisztikus, átfogó megközelítése valóban globálisan elismert gyakorlat.

Az EU négy fő irányvonal mentén közelítette meg a korrupció felszámolását:

Először is, ami a megelőzést illeti, a makroszintű pénzügyi támogatási programok, a költségvetés-támogatás és a vízumliberalizációs cselekvési terv révén az EU megkövetelte, hogy különböző ágazatokban a verseny bevezetésre kerüljön. Ez a lépés jelentősen korlátozta és visszaszorította a korrupció lehetőségeit az árfolyam, az egészségügy, a versenypolitika, a közbeszerzés és az állami tulajdonú vállalatok irányítása tekintetében, például a gáz és a bankszektorban.

Másodsor, az EU nemzetközi partnereivel együtt jelentős szerepet játszott a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelem jogi és intézményi alapjának ösztönzésében és megteremtésében: Ukrajna olyan általános vagyonynyilatkozati rendszert vezetett be, amely a legátfogóbbak közé tartozik, és korrupcióellenes fellépésre szakosodott intézményeket hozott létre. Ezek a következők: Ukrán Nemzeti Korrupcióellenes Iroda (NABU), Szakosodott Korrupcióellenes Ügyészség (SAPO), Legfelsőbb Korrupcióellenes Bíróság (HACC), valamint a Nemzeti Korrupciómegelőzési Ügynökség (NACP). Az EU a folyamatban lévő programjain keresztül támogatást és kapacitásépítést biztosított ezeknek az intézményeknek, amelyek a Covid19-világjárvány okozta eljárási nehézségek ellenére hiteles eredményeket értek el az összetett, magas szinten elkövetett korrupciós ügyekben.

Harmadsor, az EU központi és regionális szinten egyaránt jelentős erőfeszítéseket tett az élénk civil társadalom, az oknyomozó újságírás és média, valamint a feddhetetlenség kultúráját támogató vállalkozások megerősítése érdekében.

Negyedszer, az EU határozottan támogatta az ügyészségi reformokat, többek között az ügyészek valamennyi szinten történő tanúsítása révén, valamint a folyamatban lévő, szélesebb körű igazságügyi reformot. Mindezek az elemek kulcsfontosságúak a magas szinten elkövetett korrupció kezelésére irányuló többdimenziós uniós megközelítés szempontjából.

29. A 14,5 millió EUR költségvetésű 12. projekt valójában a legnagyobb bizottsági projekt a korrupció elleni küzdelem területén.

32. Az EU a makroszintű pénzügyi támogatás feltételrendszere révén is foglalkozott a korrupció és az oligarchikus struktúrák gazdasági befolyásának felszámolásával: például a Naftogaz szétválasztásának szorgalmazásával, a rögzített árfolyamon történő arbitrázs megszüntetésével és a bankszektor megtisztításával. Emellett az EU által támogatott vagyonyilatkozati rendszer jelentős szerepet játszott azoknak a korrump tisztviselőknek a leleplezésében, akiket az oligarchák az érdekeik érvényesítésére használtak fel.

34. Valóban a Tanács fogadja el a szankciókra vonatkozó jogi aktusokat. Az uniós külpolitikai döntésekhez a tagállamok egyhangú szavazata szükséges.

A Tanács mindent megtesz annak biztosítása érdekében, hogy – figyelembe véve a kialakult ítélkezési gyakorlatot – a jegyzékbe vétel megfeleljen az uniós bíróságok által meghatározott valamennyi jogi követelménynek, ezáltal ne lehessen azt sikeresen megtámadni az uniós bíróságok előtt.

A Tanács feladata, hogy a vagyoni eszközök befagyasztását és egyéb korlátozó intézkedéseket bevezető jogi aktusokat fogadjon el, az uniós tagállamoknak pedig végre kell hajtaniuk ezeket az intézkedéseket. E rendszer célja, hogy a vagyoni eszközök befagyasztásával és a más országokba irányuló pénzáttalások megakadályozásával megkönnyítse az ukrán állam számára a vagyonvisszaszerzést. A vízumtilalom ezzel szemben más célt szolgál, amely kívül esik a hűtlen kezeléssel kapcsolatos szankciórendszer hatályán.

36. A projekt nem a nagyfokú korrupcióra, hanem a polgári biztonsági ágazat reformjára összpontosít. A projekt a közelmúltban tudott kiterjedni. Az EUAM Ukrajna a Pravo Police kapacitásépítési tevékenységeivel összefüggésben számos képzést tartott, és több projektfelszerelést szállított.

Az ukrán nemzeti rendőrség 2020 decemberében uniós finanszírozás keretében két korszerű, moduláris adatközpontot kapott, amelyeket a meglévő NPU távközlési infrastruktúrával kapcsoltak össze. Az új adatközpontok nemzeti és közösségi szinten egyaránt támogatják a műveleteket és több mint 45 000 rendőrt szerte Ukrajnában, beleértve 102 rendőrségi vészhelyzeti vonalat.

38. Az EU határozottan támogatta az állami tulajdonú vállalatok vállalatirányítási reformját és a NAFTOGAZ szerkezetátalakítását/szétválasztását, mindkettőt a makroszintű pénzügyi támogatási program feltételei révén. Számos állami tulajdonú vállalat és állami tulajdonú bank szerkezetátalakítását és irányításának fejlesztését is támogattuk azáltal, hogy a legnagyobb mértékben hozzájárultunk az EBRD többtámogatós számlájához.

40. Először is, az EU végrehajtási reformmal kapcsolatos feltételeket épített be az EU MFA V programba. Másodszor, a Bizottság végrehajtotta az 17. projektet (Pravo Justice), amely mélyrehatóan elemezte a jogérvényesítési politikával és moratóriumokkal kapcsolatos kihívásokat, és széles körű szakpolitikai tanácsadást nyújt a reformok folytatásához. Az e területen jelentkező kihívások összetettek és sokrétűek, hosszabb távú válaszstratégiát és politikai akaratot igényelnek.

41. A Naftogaz felügyelőbizottságával kapcsolatos tényekre vonatkozó tájékoztatáshoz:

2021. május 19-én a minisztertanács 1 évre újra kinevezte a társaság felügyelőbizottságának 5 jelenlegi tagját mindaddig, amíg az új független felügyelőbizottság versenyztetésen alapuló kiválasztása le nem zárul, felmentette Robert Bensch a Naftogaz felügyelőbizottsági tagsága alól, és bejelentette, hogy 4 független felügyelőbizottsági tagot versenyztetésen alapuló eljárás keretében fog kiválasztani.

42. Az állami tulajdonú vállalatok EU által támogatott irányítási reformjai számos olyan korrupcióellenes intézkedést tartalmaztak, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a jó vállalatirányításhoz, a hatékony és eredményes pénzgazdálkodáshoz, az átláthatósághoz és az elszámoltathatósághoz. Erőfeszítéseinket több uniós makroszintű pénzügyi támogatási program keretében az állami tulajdonú vállalatok reformjához kapcsolódó feltételeken, magas szintű szakpolitikai párbeszédiken/találkozókon, az EBRD többlettámogatós számlája keretében történő beavatkozásokon, a privatizációs munkacsoportban való részvételen, valamint az állami tulajdonú vállalatok felügyelőbizottsági tagjaira vonatkozó kiválasztási eljárások megfigyelésén, továbbá a Gazdasági Minisztérium és más kormányzati szervek reformtámogató csoportjainak finanszírozásán keresztül folytattuk.

43. Az állami támogatás és a verseny összetett reformterületek. Az uniós országokban több évig tartott e területek reformjainak végigvitele. Ez a reformmenetrend Ukrajnában sem megy gyorsan. Ukrajna az elmúlt években némi haladást ért el, többek között az AMCU intézményi függetlenségének megerősítése, valamint az uniós állami támogatási és versenyszabályokhoz való igazodást szolgáló jogszabályi és végrehajtási keret javítása terén. Az EU mind a jogszabályi keret, mind a végrehajtási kapacitás létrehozását támogatta. Az uniós projektek – nevezetesen a Számvevőszék által vizsgált 10. és 19. projekt – az intézményi kapacitásépítést támogatták, a végrehajtás képességére összpontosítva.

Ami az AMCU függetlenségét illeti, bár továbbra is fennállnak bizonyos kihívások és kockázatok, az elmúlt években jelentős előrelépés történt az AMCU függetlenségének megerősítése terén, amint azt az OECD SME Policy Index jelentése is körvonalazta. A társulási megállapodás végrehajtásáról szóló jelentésben az AMCU függetlenségére való hivatkozás a közbeszerzési jogorvoslati szerv vezetőjének (amely Ukrajnában az AMCU egyik biztosja) kiválasztási folyamatával kapcsolatos konkrét kérdésre vonatkozik.

44. Együttes válasz a 44. bekezdésre és az 1. háttérmagyarázatra:

Tekintettel arra az általánosan elismert tényre, hogy a területen dolgozó szakemberek és tudósok továbbra is korlátokkal és ismétlődő kihívásokkal szembesülnek, amikor meg akarják állapítani a korrupció szintjének változását, valamint azt, hogy a korrupció elleni erőfeszítések terén történt haladásnak van-e hatása, az OECD korrupcióellenes hálózata a korrupció elleni küzdelemre irányuló uniós feddhetetlenségi programon keresztül nagyon részletes, egyértelmű és testre szabott referenciaértékeket meghatározó, korrupcióellenes teljesítménymutatókat fog kidolgozni, amelyeket több országban, többek között Ukrajnában tesztelnek. E területen azonban – a korrupció közvetlen mérésének nehézsége miatt – a probléma továbbra is összetett, és az előrehaladás általánosan lassú. A jelenlegi tendencia az, hogy gyakran kontextusfüggő, ugyanakkor megfigyelhetőbb és érdemibb közvetett mutatók segítségével végzett indirekt mérésekre támaszkodnak.

46. Nem világos, hogy milyen hozzáadott értéket kellene képviselnie egy további, külön jelentésnek. Az egységes támogatási keret konkrét prioritásokkal és célkitűzésekkel rendelkezik, amelyekhez egyértelműen meghatározott mutatók kapcsolódnak. Az EUAM Ukrajna mint KBVP-misszió a Tanács által jóváhagyott eszköz, amely saját monitoring- és értékelési rendszerrel rendelkezik. A teljesítményértékelést a misszió megbízatásának teljesítése során a szigorúbb elszámoltathatóság eszközeként vezették be. A tervezési szakaszban célzott referenciaértékeket határoznak meg annak érdekében, hogy a missziók és a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat nyomon követhesse és értékelhesse a végrehajtott tevékenységeket. Az EUAM Ukrajna az uniós tagállamok által elfogadott jelentéstételi iránymutatásokat követi. Az EKSZ/a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat számára a misszió hatásáról és eredményeiről hathavonta jelentést készítenek, amelyet az uniós tagállamok referenciaértékeken alapuló és a misszió megbízatását értékelő hivatalos jelentések formájában jóváhagynak.

47. A külső tevékenységek irányításáról szóló éves jelentés (EAMR) ismerteti a 2018–2020-as időszakra vonatkozó egységes támogatási keretben említett prioritási területeken elért előrehaladást. Az EAMR fontos irányítási eszköz a programok végrehajtásának és a fő teljesítménymutatók alakulásának nyomon követésére. Ugyanakkor nem hivatkozik módszeresen a 2018–2020-as időszakra vonatkozó egységes támogatási keretben szereplő mutatókra.

49. Az EUAM Ukrajna mint polgári KBVP-misszió az uniós tagállamok által elfogadott jelentéstételi iránymutatásokat követi. Az EKSZ/a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálat számára a misszió hatásáról és eredményeiről hathavonta jelentést készítenek, amelyet az uniós tagállamok referenciaértékeken alapuló és a misszió megbízatását értékelő hivatalos jelentések formájában jóváhagynak. Ezenkívül az egyes megbízatások meghosszabbítása előtt átfogó operatív értékelésre és stratégiai felülvizsgálatra kerül sor. A megbízatás meghosszabbítása e folyamatok alapján történik. Az EKSZ jelenleg a KBVP-missziók tevékenységeinek közép- és hosszú távú hatásainak vizsgálatára szolgáló módszertanon dolgozik.

53. További kulcsfontosságú eredmény volt a Korrupcióellenes Legfelsőbb Bíróság bíráinak rendkívül átlátható és érdemeken alapuló, nemzetközi szakértők bevonásával történő kiválasztásának támogatása, majd ezt követően a Bíróság teljesen működőképessé válásának támogatása.

56. A Bizottság úgy véli, hogy a technikai segítségnyújtást feltételhez kötötte. A Bizottság például ideiglenesen felfüggesztette az EUACI (12. projekt) támogatást annak egyik kulcsfontosságú intézménye (a NACP) számára, amikor a vezetés feddhetetlensége megkérdőjeleződött. Hasonló okokból az EU Pravo Justice programon belül (17. Projekt) jelentősen csökkentetésre került az Igazságügyi Főtanács támogatása.

58. Az EUAM stratégiai tanácsokkal járult hozzá az ügyészség reformját biztosító, 2019 szeptemberében aláírt törvényhez. A misszió jelentős mértékben részt vett az ügyészség ezt követő tanúsításában is, amelynek eredményeként az ismeretekre, a szakértelemre és a feddhetetlenségre vonatkozó tesztek 2/3 részben sikeresek voltak.

4. háttérmagyarázat – A Bizottság és az EUAM hozzájárulása az ügyészek újraértékeléséhez és kiválasztásához

A tanúsítási követelményeknek a mai napig a mintegy 12 000 ügyész közül csak 7 700 felelt meg. Mintegy 1 800, a tanúsítást megtámadó ügy van folyamatban a bíróságok előtt. A tanúsítási reform a 2019. októberi törvényen alapult, amely kétéves átmeneti reformidőszakot vezetett be, amelynek során a rendes ügyészségi szerveket, köztük az ügyészek minősítő és felügyeleti bizottságát (QDCP) fel kellett függeszteni annak érdekében, hogy a teljes ügyészségi rendszer új alapokról indulhasson.

Emellett 2021 májusában a legfőbb ügyész a közigazgatási pozíciókba történő kinevezésről szóló új rendeletet fogadott el (MFA V feltétel), amely az átmeneti reformidőszakra lesz alkalmazandó, és folyamatban van a 2021 őszén kezdődő állandó időszakra vonatkozó eljárás javítása.

59. Ukrajnában nehéz gyorsan elérni a bűnüldözési és ügyészi rendszerekbe vetett bizalmat. A bizalom mérése is nehéz, mert az eredmény a felmérések minőségétől függ, és számos tényező – nem utolsósorban a média – befolyásolja. A bűnüldöző hatóságokba vetett bizalom továbbra is alacsony, de az évek során nőtt, bár voltak bizonyos kivételek és 2020-ban csökkenés volt tapasztalható. Az EUAM által megrendelt közvélemény-kutatások mellett fontos megvizsgálni a más széles körben

elismert – mint például a Razumkov Központ² által a bűnüldöző hatóságok és az ügyészségek iránti bizalommal kapcsolatban végzettⁱ – közvélemény-kutatások alapján látható tendenciákat is. Az EUAM az ukrán bűnüldöző hatóságokkal kapcsolatos lakossági vélemények alakulásának értékelése során mindig több forrást hasonlít össze, és a bűnüldöző hatóságok tapasztalataira és hatékonyságára vonatkozó adatokat is figyelembe vesz.

61. A 2016. évi reformcsomag (amely az államépítési szerződésnek való megfelelés értékelésének alapját képezte) pozitív és elégséges volt. A Velencei Bizottság valóban pozitívan értékelte az alkotmánymódosításokat és a kiegészítő jogalkotási szabályokat. A Számvevőszék által hivatkozott kritikai elemzéseket csak később végezték el, így azok időbeliség szempontjából nem szolgálhatnak az értékelés alapjául. Az államépítési szerződés csak jogi változtatások elfogadását írta elő, azok teljes körű végrehajtását azonban nem. Tekintettel arra az időre, amelyre az igazságügyi rendszer ilyen mélyreható megváltoztatásához szükség van, a teljes körű végrehajtás előírása megghiúsította volna az államépítési szerződés teljes célját, vagyis azt, hogy gyors támogatást nyújtson a Maidan utáni kezdeti időszakra.

62. Az ukrán parlament 2021. június 29-én elfogadta a bírák legfelsőbb minősítő bizottsága (HQCJ) visszaállításáról szóló törvényt. A törvény a bizottság tagjainak kiválasztására a Velencei Bizottság ajánlásaival összhangban új, átlátható és érdemeken alapuló kiválasztási eljárást vezet be, beleértve egy olyan szavazási modellt, amely lehetővé teszi a belsőleg kinevezett független szakértők meghatározó szerepét. Technikai okokból a törvényről július közepén újra kell szavazni. Az Igazságügyi Főtanács jelenlegi/jövőbeli tagjainak átvilágításáról/feddhetlenségi ellenőrzéséről szóló törvénytervezetet a tervek szerint július közepén fogadják el.

5. háttérmagyarázat – Az elektronikus ügyviteli rendszerhez nyújtott bizottsági támogatás

2021 júniusában az ukrán parlament elfogadta azt a törvényt, amely létrehozta a korrupcióellenes ügynökségek és az összes többi ukrán bűnüldöző hatóság elektronikus ügyviteli rendszerének jogalapját. Az elektronikus ügyviteli rendszer átláthatóbbá és hatékonyabbá teszi a bűnügyi nyomozásokat, és csökkenti a korrupciós kockázatokat.

71. A korrupcióellenes intézményekben szigorú eljárás – többek között feddhetlenségi ellenőrzés – alapján kiválasztott bírák, ügyészek és nyomozók dolgoznak. Kizárólagos hatáskörrel rendelkeznek továbbá a magas szinten elkövetett korrupciós ügyek elbírálására és különleges nyomozati eszközök alkalmazására. Ennek a hatékony kapacitásépítésnek és az informatikai támogatásnak köszönhetően az említett ügynökségek működőképessé váltak, és hiteles eredményeket értek el.

A HACC-művelet 2019. végi kezdete óta már több mint 34 ítéletet hoztak, többek között tényleges börtönbüntetéseket. Sokkal több ügy fejeződik be, és gyorsan várhatók ítéletek.

Az összetett korrupciós ügyekben időbe telik eredményt elérni. Emellett a Covid19 számos eljárást késleltetett.

Azt is el kell ismerni, hogy a vagyonynyilatkozati rendszer működésbe lépésének köszönhetően (a makroszintű pénzügyi támogatás és az államépítési szerződés szerinti uniós feltételrendszer részeként) 2016–2018-ban bírák százai döntöttek úgy, hogy lemondanak tisztségükről ahelyett, hogy vállalták

---

² A 2019–2020-as időszakra vonatkozó Razumkov-felmérés forrása, kizárólag ukrán nyelven:

<https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-institutiv-suspilstva-ta-politykiv-elektoralni-oriientatsii-gromadian-berezen-2021r>

volna a minősítő értékelést, vagy vagyonyilatkozatot nyújtottak volna be (pl. https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/zvit_2016.pdf).

73. A határozat egyrészt a tényleges előrehaladáson, másrészt az ukrán hatóságok kötelezettségvállalásán alapult. A korrupcióellenes referenciaértékeknek köszönhetően az ukrán hatóságok fokozott figyelmet fordítottak az ukrainai korrupció elleni küzdelemre nyújtott uniós támogatásra és a fokozott szerepvállalásra.

6. háttérmagyarázat – Példák olyan korrupcióellenes feltételekre/referenciaértékekre, amelyek értékelése nem volt megfelelő

Az értékelés az elért eredmények és a határozott ukrán kötelezettségvállalások kombinációján alapult. Az értékelés időpontjában az elfogadott korrupcióellenes jogszabályok végrehajtása terén már voltak elért eredmények, nevezetesen létrehozták a NABU-t, kinevezték a vezetőjét, személyzetet alkalmaztak és képezték ki, megválasztották a NACP igazgatótanácsát, és kinevezték a SAPO vezetőjét. Ezekkel az alapokkal megkezdődhetett a végrehajtás.

A vízumliberalizációról szóló cselekvési terv Ukrajna általi végrehajtásáról szóló hatodik eredményjelentés valóban számos pozitív fejleményt említ a korrupció elleni küzdelem terén. Egyértelműen kimondja, hogy „A korrupcióellenes politikákról szóló ötödik jelentésben megállapított előrehaladás, különös tekintettel a jogalkotási és intézményi haladásra, folytatódott”. További részletekért lásd még a jelentést kísérő szolgálati munkadokumentum (SWD(2015) 705 final) 14–16. oldalát. A jelentés említést tesz Ukrajna kötelezettségvállalásairól. A hatodik jelentés – azzal a céllal, hogy Ukrajnát e kötelezettségvállalások teljesítésére ösztönözze – megemlíti, hogy „e kötelezettségvállalások alapján a korrupcióellenes referenciaérték megvalósultnak tekinthető”. Az a következtetés azonban, hogy a referenciaérték teljesült, az 5–6. oldalon említett (és a bizottsági szolgálati munkadokumentum 14–16. oldalán részletezett) előrehaladáson is alapul.

E feltétel teljesülésének kulcsfogalma az volt, hogy 2016 novemberében (és nem 2018-ban, amikor meghozták az MFA III-ra vonatkozó határozatot) a rendszer „eredményes” volt-e. A rendszer összetettsége miatt nem lehetett egyszerűen és matematikai pontossággal megválaszolni azt a kérdést, hogy a rendszer egészében véve eredményes volt-e, hanem ehhez szubjektív értékelésre volt szükség. Másként fogalmazva, az értékelés során bizonyos mérlegelési mozgástér állt fenn. Azon tények alapján, hogy az elektronikus rendszer 2016. szeptember 1-jén kezdett működni, és a rendszerben 2016. október 30-án már 103 268 éves nyilatkozatot nyújtottak be, továbbá a nyilatkozatok nyilvánosan elérhetőek voltak a Nemzeti Korrupciómegelőzési Ügynökség (NACP) honlapján, a Bizottság a mérlegelési jogkörében eljárva úgy ítélte meg, hogy a rendszer eredményes volt. Az értékelés nem volt felületes, hanem a fenti tényeken kívül külső szakértők értékelése is alátámasztotta. 2016 novemberében nem merültek fel olyan tények, amelyek alapján azt lehetett volna megállapítani, hogy a Bizottság vagy a döntéshozatalban részt vevő bármely más szereplő túllépte volna a mérlegelési jogkörét.

A feltétel a NABU, a SAPO és a NACP létrehozására és független működésére összpontosít. A megfelelés értékelésének idejére már mindhárom intézményt létrehozták, és azok funkcionálisan függetlenek voltak. A politikai befolyástól való függetlenségüket akkor még nem lehetett értékelni, e függetlenség tényét folyamatosan újra meg kell erősíteni.

76. A Bizottság úgy véli, hogy a vagyonyilatkozási rendszert nem ismerik el kellőképpen. A vagyonyilatkozatok a korrupció megelőzésének hatékony eszközei. Nem csupán az esetleges bűnügyi nyomozások alapjául szolgálnak. Így a Számvevőszék értékelése alábecsüli a vagyonyilatkozási rendszer mint megelőzési eszköz közvetett és pozitív hatását: például a nyilvánosan elérhető vagyonyilatkozat a jelöltek feddhetetlenségének értékelése során a (nemzetközi

szintű) kiválasztási bizottságok munkájának fő forrása volt (Nemzetközi Szakértők Nyilvános Tanácsa/HACC bírák, 2018; a NACP vezetőinek kiválasztása 2019-ben és a SAPO vezetőinek folyamatban lévő kiválasztás 2020/2021-ben). Ezenfelül már önmagában a vagyonyilatkozat kötelező nyilvánossá tétele is több száz bírót készítetett arra 2016-ban és az azt követő években, hogy lemondjanak tisztségükről. A civil társadalom és az oknyomozó újságírók a munkájuk során gyakran használják a rendelkezésre álló vagyonyilatkozatokat a korrupciós és szervezett bűnözési rendszerek felfedésére.

Ami a vagyonyilatkozati rendszer hatékonyságát illeti, a rendszert és az ellenőrzési szabályokat a közelmúltban korszerűsítették, ami fokozta a hatékonyságot. Ezen túlmenően a NACP vezetését nemzetközi szakértők bevonásával választották ki, ami az elmúlt időszakban biztosította a NACP függetlenségét és proaktív fellépését, többek között a vagyonyilatkozatok ellenőrzése tekintetében.

77. Ami a 2018–2020-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiát illeti, ez a stratégia számos hiányosság ellenére előrelépést eredményezett volna, ezért ütközött az egyéni érdekcsoportok erős ellenállásába. Ilyen körülmények között az EU úgy döntött, hogy támogatja a stratégiát még akkor is, ha az messze nem tekinthető tökéletesnek. Egy stratégia átfogó értékelése pozitív lehet akkor is, ha nem vesz figyelembe minden ajánlást.

Ugyanakkor még ez az erőteljes és ösztönző támogatás sem volt elég erős ahhoz, hogy a stratégia elfogadásra kerüljön.

Az EU csak bizonyos korlátok között befolyásolhatja egy szuverén harmadik ország stratégiáját.

78. Az EU ideiglenesen felfüggesztette az EUACI támogatását annak egyik kulcsfontosságú intézménye (a NACP) számára, amikor a (jó hírnévvel is kapcsolatos) kockázat túl nagy lett.

79. Tulajdonképpen a 12. projekt (EUACI) az elfogadott törvénnyel kapcsolatos jogalkotási tanácsadással, valamint nemzetközi szakértők kijelölésével és a kiválasztási bizottság teljes körű titkársági támogatásának biztosításával közvetlenül támogatta a NACP átszervezési folyamatát.

80. Az ukrán parlament a 2021. június 29-én elfogadott törvénnyel visszaállította a vagyonyilatkozatok benyújtásának elmulasztásához és a hamis nyilatkozatok benyújtásához kapcsolódó, visszatartó erejű szankciórendszert.

82. A NABU az SFMS elemző szolgáltatására támaszkodik, és e két szerv ügynökségek közötti együttműködését az EUACI támogatásával megerősítették (lásd az EUACI végleges eredményjelentésének 38. oldalát).

Az ukrán biztonsági szolgálat tekintetében – az EU határozott támogatásával – az ukrán parlament jelenleg tárgyalja az intézmény mélyreható reformjára irányuló törvénytervezetet.

83. A SAPO jogi és működési szempontból független a Legfőbb Ügyészségtől. Megbízatását önállóan látja el. Jelenleg azonban a SAPO vezetőjének hiányában a legfőbb ügyész korlátozott számú vezetői funkciót lát el.

A Bizottság azzal támogatja a SAPO új vezetőjének kiválasztására irányuló, folyamatban lévő eljárást, hogy nemzetközi szakértőket nevez ki a kiválasztási bizottságba, valamint titkársági támogatást biztosít az EUACI keretében biztosított szakbizottság szakértői számára.

84. A HACC-t végül elsősorban az EU és más nemzetközi partnerek – különösen az IMF és a G7-ek – fáradhatatlan politikai nyomására hozták létre.

A HACC eddig 38 ítéletet hozott (33 büntető és 5 felmentő ítélet), és több mint 200 ügy van folyamatban. Ez azt jelzi, hogy a HACC működésének megkezdése előtti helyzethez képest a magas szintű ügyekben jelentősen több ítélet született.

86. A HACC 2021 júniusáig 38 ítéletet hozott, amelyből 33 büntető és 5 felmentő ítélet volt.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

89. Az elmúlt öt évben az EU jelentős szerepet játszott a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelemhez szükséges jogi és intézményi keret létrehozásában, e keret gyakorlati működésének megvalósításában, a közbeszerzési rendszer korszerűsítésében és átláthatóbbá tételében, valamint egy élénk civil társadalom és az oknyomozó újságírói közösség megerősítésében. Mindezek az elemek kulcsfontosságúak a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelemben. A korrupcióellenes küzdelemre szakosodott intézmények is elkezdtek hiteles eredményeket felmutatni az összetett, magas szinten elkövetett korrupciós ügyekben, bár a szakosodott igazságszolgáltatási lánc csak 2019 végén épült ki teljesen, és a folyamatra a Covid19 negatív hatást gyakorolt.

90. Lásd a fenti IV. bekezdésre és az összefoglalás egyéb bekezdéseire, valamint a fenti 22–37. bekezdésre adott válaszunkat. A „belépés korlátozására szolgáló modell” tekintetében az Unió 2014-ben Ukrajna vonatkozásában bevezette a hűtlen kezeléssel kapcsolatos korlátozó intézkedéseket annak érdekében, hogy az ukrán állami vagyon hűtlen kezelése miatt Ukrajnában büntetőeljárás alatt álló személyek pénzeszközeinek befagyasztása révén megkönnyítse a vagyonvisszaszerzést. A rendszer hatálya célzott, és olyan esetekre terjed ki, amikor közpénzeket vagy forrásokat jogellenesen használtak fel, és pénzügyileg számszerűsíthető kárt okoztak az államnak.

Az intézkedések nem terjednek ki az utazási tilalomra, mivel az nem tartozik a hűtlen kezeléssel kapcsolatos szankciórendszer hatálya alá.

91. Az EUACI elsősorban a nagyfokú korrupció elleni küzdelemre összpontosított. Az általa támogatott korrupcióellenes intézmények többsége kizárólag a nagyfokú korrupcióval foglalkozik. Lásd még a fenti válaszainkat (pl. 29).

1. ajánlás– A nagyfokú korrupcióra irányuló egyedi intézkedések megtervezése és végrehajtása

- a) Az EKSZ és a Bizottság elfogadja az ajánlást.
- b) Az EKSZ és a Bizottság elfogadja az ajánlást.
- c) Az EKSZ és a Bizottság elfogadja az ajánlást.

2. ajánlás – A civil társadalmi szervezeteknek és az oknyomozó újságírásnak nyújtott támogatás értékelése és mértékének kiigazítása

- a) A Bizottság elfogadja az ajánlást.
- b) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

3. ajánlás – Hozzájárulás a szabad és tisztességes verseny akadályainak felszámolásához

- a) A Bizottság elfogadja az ajánlást.
- b) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

c) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

94. Általánosan elismert tény, hogy a területen dolgozó szakemberek és tudósok továbbra is korlátokkal és ismétlődő kihívásokkal szembesülnek, amikor meg akarják állapítani a korrupció szintjének változását, valamint azt, hogy a korrupció elleni erőfeszítések terén történt haladásnak van-e hatása. Az OECD korrupcióellenes hálózata a korrupció elleni küzdelemre irányuló uniós feddhetlenségi programon keresztül nagyon részletes korrupcióellenes teljesítménymutatókat vizsgál, amelyeket több országban, többek között Ukrajnában tesztelnek. E területen azonban – a korrupció közvetlen mérésének nehézsége miatt – a probléma továbbra is összetett, és az előrehaladás lassú. A jelenlegi tendencia az, hogy gyakran kontextusfüggő, ugyanakkor megfigyelhetőbb és érdemibb közvetett mutatók segítségével végzett indirekt mérésekre támaszkodnak.

Az EUAM Ukrajna az uniós tagállamok által elfogadott jelentéstételi iránymutatásokat követi. A misszió hatásáról és eredményeiről félévente jelentést tesznek az EKSZ-nek/a Polgári Tervezési és Végrehajtási Szolgálatnak, és a jelentéseket az uniós tagállamok hagyják jóvá. Ezenkívül az egyes megbízatások meghosszabbítása előtt átfogó operatív értékelésre és stratégiai felülvizsgálatra kerül sor. Az EKSZ jelenleg a KBVP-missziók tevékenységeinek közép- és hosszú távú hatásainak vizsgálatára szolgáló módszertanon dolgozik.

4. ajánlás – A nyomon követés és a jelentéstétel javítása a tájékoztatás és szükség esetén a korrekciós intézkedések meghozatala érdekében

a) A Bizottság részben elfogadja az ajánlást: a javasolt előre meghatározott (számszerűsíthető) célokat és mutatókat csak akkor lehet belefoglalni a jelentésbe, ha ez megvalósítható.

A jelentéstétel és a nyomon követés valóban intenzíven zajlik, ami jelentős adminisztratív erőforrásokat igényel. A jelentéstétel és a nyomon követés (pl. a társulási megállapodás végrehajtásáról szóló jelentések vagy a társulási megállapodás irányításával kapcsolatos megállapodások szerinti egyéb jelentések, például a bel- és igazságügyi albizottság keretében) a szomszédságpolitikában részt vevő (és azon kívüli) országokra vonatkozó, általánosan elfogadott szabályokat/módszereket követi, amelyek pontosan lefedik a reformok valamennyi területét, beleértve a magas szinten elkövetett korrupció elleni küzdelem szempontjából releváns területeket is. Ilyen esetekben kevés a rugalmassági mozgástér (és nem is jelentene hozzáadott értéket) abban a tekintetben, hogy Ukrajna számára külön nyomonkövetési rendszer kerüljön bevezetésre.

Ami a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmus keretében végzett ellenőrzést illeti, a vízummentesség-felfüggesztési mechanizmusról szóló negyedik jelentés, amelynek elfogadása 2021-ben várható, más módszertant fog alkalmazni, beleértve a tagállamok hozzájárulásait, és fokozott erőfeszítést fog tenni a keleti partnerség országaira vonatkozó vízumliberalizációs kritériumok folyamatos teljesítésének részletesebb értékelésére.

b) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

97. A bírák legfelsőbb minősítő bizottságát várhatóan a Rada második olvasatában jelenleg függőben lévő jogszabályalkotással hozzák létre. E szerv feladata a meglévő bírák átvilágítása.

98. A magas szintű korrupcióellenes intézményi keret megőrzéséért folytatott folyamatos küzdelem azt jelenti, hogy ez a keret hatékony, és képes megkérdőjelezni az egyéni érdekeket.

5. ajánlás – Az intézmények kapacitásépítési támogatása során nagyobb figyelmet kell fordítani a feddhetlenségre és a reformok iránti elkötelezettségre

a) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

b) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

99. Amint a fenti 5. háttérmagyarázatra adott válaszuk is rámutat, 2021 júniusában az ukrán parlament elfogadta azt a törvényt, amely létrehozta a korrupcióellenes ügynökségek és az összes többi ukrán bűnüldöző hatóság elektronikus ügyviteli rendszere elindításának egyértelmű jogalapját. Az elektronikus ügyviteli rendszer átláthatóbbá és hatékonyabbá teszi a bűnügyi nyomozásokat, és csökkenti a korrupciós kockázatokat.

6. ajánlás – A nyilvántartások digitalizálásának támogatása

A Bizottság elfogadja az ajánlást.

7. ajánlás – A bizottsági támogatás szigorúbb feltételeinek meghatározása

a) A Bizottság elfogadja az ajánlást.

Az igazságügyi reform, az ügyészség reformja és a korrupcióellenes intézmények irányítása az Ukrajnának nyújtott makroszintű pénzügyi támogatási programokhoz kapcsolódó strukturális szakpolitikai feltételrendszer szerves részét képezi. Tekintettel a fennmaradó kihívásokra, a reform ezen elemei várhatóan továbbra is a makroszintű pénzügyi támogatási programokhoz kapcsolódó jövőbeli feltételrendszer részét képezik majd.

b) A Bizottság elfogadja az ajánlást.
